

Expertsessie gedragsreflecties

11-01-2022

r

1

Richting scenario's VWS middellange termijn

- a) Scenario dat impact virus steeds in najaar merkbaar is in aantal infecties en ziekenhuisopnames; jaarlijkse boosterprik blijft nodig (in ieder geval voor kwetsbare ouderen). COVID-19 wordt endemisch met terugkerende, seizoensgebonden oplevingen. Mensen kunnen nog steeds ernstig ziek worden en in de winter is de druk op de zorg groot. (KNAW/WRR scenario Griep plus)

- b) Scenario met afbouwen huidige lockdown en voor middellange termijn lage dreiging/ onzekerheid. In Nederland/EU virus onder controle, daarbuiten infectierate hoger. Steeds dreigt de introductie van het virus uit het buitenland (KNAW/WRR scenario: externe dreiging)

- c) Scenario met op middellange termijn hoge dreiging/ onzekerheid. COVID-19 blijft een serieuze bedreiging. Vaccins werken slechts tijdelijk, er ontstaan nieuwe varianten die aan vaccins ontsnappen. (KNAW/ WRR scenario : Continue strijd)

Kernoverwegingen

- Een duidelijke koers; transparante, rechtvaardige, goed onderbouwde besluitvorming en communicatie zijn van belang voor vertrouwen, draagvlak en naleving. Maak hierbij onderscheid tussen maatregelen gericht op:
 - **Korte termijn** (gericht op vermindering circulatie virus).
 - Bij epidemiologische onzekerheid, wees terughoudend met versoepelingen om jojo-effect te voorkomen.
 - Indien er (vanuit epidemiologisch perspectief) ruimte is voor aanpassingen, geef dan prioriteit aan maatregelen die de negatieve impact op welbevinden dempen.
 - **(Midden) lange termijn perspectief** gericht op leven met het virus
 - Voor draagvlak en uitvoerbaarheid is het van belang de sectoren/ branches/ burgers systematisch en tijdig te betrekken bij de invulling van toekomstig beleid. Behoeftte aan dit perspectief neemt toe.
- Om draagvlak en uitvoerbaarheid van beleid beter te borgen, is het wenselijk om voldoende tijd voor wetenschappelijke onderbouwing te bieden en het toetsen van voorliggend beleid bij burgers/branches/sectoren in het proces in te bouwen. Hierover communiceren kan bijdragen aan de ervaren rechtvaardigheid van beleid.

Middellange termijn

- > Update preferentiestudie, oa:
 - > Wat zijn kernaspecten bij het vormgeven van beleid voor draagvlak en vertrouwen? Specifiek mbt:
 - a. Rol / betrokkenheid branches/ organisaties/ maatschappelijk middenveld?
 - b. Welke indicatoren, onderliggende afwegingen en strategie zijn het meest van belang?
 - > Hoe zou communicatie ingericht moeten worden
 - a. Welke communicatievormen de voorkeur?
 - a. persco, website, journaal...
 - b. Door wie?
 - a. minister VWS, minister president, lid OMT, onafhankelijk persoon...
- >

Wat weten we over vaccinatie interventies met financiële prikkels?

Er zijn enkele onderzoeken gepubliceerd over het aanbieden van financiële prikkels als interventie voor het verhogen van de COVID-19 vaccinatiegraad. We presenteren de resultaten van een verkenning van deze literatuur. Let op: Dit is op basis van een snelle verkenning zonder uitgebreide kwaliteitscontroles. Deze verkenning is aangevuld met inzichten uit een consultatie van zes gedragswetenschappelijke experts en een ethicus (zie bijlage voor details en referentielijst).

Effect van positieve financiële prikkels

- De literatuur laat gemengde resultaten zien, er is geen overtuigend bewijs voor de effectiviteit
- Er is consensus onder de experts dat financiële prikkels zouden kunnen werken bij mensen die bereid zijn zich te vaccineren of onverschillig zijn over de keuze; en dat het in deze fase van de vaccinatie campagne waarschijnlijk geen/nauwelijks een bijdrage zal leveren
- Omdat de literatuur beperkt is, is er nog niet veel bekend over de voorwaarden waarbij positieve prikkels wel/niet werken. Mogelijk spelen het aantal mensen die onverschillig/welwillend zijn over de keuze, de fase van de vaccinatiecampagne en de grootte van het geldbedrag een rol

Niet alleen een vraagstuk over effect, mogelijke neveneffecten o.a.:

- Versterkt wantrouwen naar de veiligheid
- Mogelijke afname in toekomstige vaccinatiebereidheid
- Ondergraaft het solidariteitsprincipe
- Ervaren eerlijkheid en draagvlak

Effect van negatieve financiële prikkels

- Er is veel minder bekend over het effect van negatieve financiële prikkels/vaccinatieplicht
- Naar verwachting hebben in NL verplichtende maatregelen beperkt effect op de vaccinatiegraad vanwege onvermijdelijke uitzonderingen o.b.v. religie of levensbeschouwing, en door de weerstand die deze maatregelen oproepen
- Geen geschiedenis van vaccinatieplicht, daardoor mogelijk weinig draagvlak
- De negatieve neveneffecten lijken zwaarder dan voor positieve prikkels (in dit overzicht buiten beschouwing gelaten)

Conclusie

Er is geen sterk bewijs dat het bieden van financiële prikkels aan ongevaccineerde mensen de covid-19 vaccinatiegraad in de huidige fase zal verhogen. Experts geven aan dat dit nu waarschijnlijk geen substantiële bijdrage zal leveren. Er zijn daarnaast zorgen over negatieve neveneffecten. In plaats van financiële prikkels, adviseren experts vol in te zetten op het bieden van passende informatie, ondersteunen van de keuze (bijv. in een persoonlijk gesprek) en toegankelijk aanbod/wegnemen van praktische barrières om de gevarieerde groep van ongevaccineerde Nederlanders te bereiken.

Vaccinatieplicht

- › Wat zijn mogelijke voor- en nadelen van een vaccinatieplicht?
 - Kans op reactance?
 - Impact op vaccinatiegraad?
 - Differentiele impact op subgroepen?

Gedragreflecties uitvraag NCTV

- › Uitbreiden mondkapjesplicht
- › Versoepelen hoger onderwijs
- › Versoepelen sportmogelijkheden
- › Herinvoeren avondlockdown

Resultaten uit <u>ronde 17</u>					
Maatregel	Naleving	Makkelijk naleven	Draagvlak nu	Draagvlak 6 mnd	Score langdurig volhouden
mondkapje in openbaar vervoer	98,3	88,3	90,2	83,2	++
maximaal 4 bezoekers thuis	97,2	72,7	70,8	54,7	+/-
geen handen schudden	96,8	93	88,1	85,1	++
mondkapje in publieke binnenruimtes	86,1	87,8	87,3	76,8	++
handen wassen als het nodig is	75,8				++
20 seconden handen wassen		58,1	87,1	86,3	
hoesten/niezen in elleboog	74,3	82,8	93	92	++
papieren zakdoekjes gebruiken	68,2	77,9	87,9	87,8	++
thuisblijven bij positief geteste huisgenoot	67	72,8	91,6	86,2	+
thuiswerken	66,5	55	79,1	68,6	-
voldoende afstand houden van anderen	62,8	51,3	85,7	74,1	+/-
drukke vermijden	54,9	65,2	89,3	78,9	+/-
testen bij klachten (exclusief zelftest)	44,8	67,1	78,8	74,3	Hangt af van zelftests
thuisblijven bij klachten	44,3	62,6	79,4	71,8	-
ventileren woning	30,8	66,7	94,8	94	In de zomer wel, in de winter niet

Kernoverwegingen

- > Draagvlak
- > Uitvoerbaarheid
- > Naleving
- > Impact op welbevinden
- > Rechtvaardigheid
- > Uitlegbaarheid
- > Vertrouwen overheidsbeleid